

Kortfattade råd till innehavare av små grönsaksland.

Karlsson, Gustaf

12 H Br.

National Library
of Sweden

KARLSSON, G. 5
made
(052)
8
0

Kortfattade råd till innehavare av små grönsaksland.

Jordens bearbetning.

För ernående av ett gott resultat vid köksväxtodling, fordras först och främst att jorden blir väl och tillräckligt djupt bearbetad samt rikligt tillförd de mullbildande ämnena gödsel och kompost. På små områden låter detta sig ju lättare göra genom att väl tillvarataga allt avfall, dels från köksväxtlandet såsom ogräs, stjälkar o. d., dels från hushållet de värdefulla gödselmedlen aska och sot. Allt detta samlas och upplägges i kompost, vilken sedan utbreder på jorden och jämte gödsel nedmyllas vid höstgrävningen. Grävningen på hösten förbättrar och luckrar jorden och gör den tidigare användbar på våren. Höstgrävningen göres något djupare för varje gång för att därigenom göra matjordslaget djupare. Jorden får sedan ej jämnas, krattas eller tilltryckas, utan skall ligga ojämnad över vintern för att av frosten bättre luckras och sönderdelas.

Att alla fleråriga ogräsrötter, såsom kvickrot, maskros m. fl., noga bortplockas säger sig självt.

Djupt brukad och väl gödslad jord lider mindre både vid torka och vid mycket regn.

Jord med gammal gräsvall blir fortast användbar för odling av en del köksväxter om grävningen sker på följande sätt.

Vid landets ena sida upptages en ränna minst 30 cm. djup och 20 till 25 cm. bred, varvid den därur tagna torven och jorden tillsvidare lägges åt sidan. Därefter uppskåres nästa rads torvor till c:a 7 cms tjocklek samt läggas upp- och nedvända i den upptagna rännan. Sedan gräves den lösa jorden upp och lägges ovanpå den nedlagda torven. På så sätt har man fått en ny ränna och i denna lägges följande rads torvor och jord och så undan för undan, tills hela området är genomgånet. För att fylla den sist uppkomna rännan, ditforslas den vid grävningens början åt sidan lagda jorden.

Gödsel påføres och nedgräves, men ej så djupt att torven rubbas.

Lämpligast att odla på ovannämnda sätt brukad jord äro arter, men också potatis och bondbönor samt efter riklig gödsling även kål.

Gödsling.

Häst- och nötkreatursgödsel utbreder och nedgräves vid höstgrävningen, 1 à 2 lass på 100 kvm.

Pudrett, som är av kraftig men kort verkan, användes på våren.

Av konstgödselmedlen äro kaligödning (kalisalt), superfosfat och chilisalpetar de viktigaste. Chilisalpetern ersättes delvis av pudrett.

Till rotfrukter, således även potatis, tages 25 gram 37 % -tig kaligödning och 30 gram 20 % superfosfat, som nedmyllas vid vårgrävningen. Till kål, spenat och lök 30 gram kaligödning och 40 gram superfosfat; allt pr kvadratmeter. Kålen är synnerligen tacksam för att utom pudretgöds-

lingen erhålla ett kvävetillskott i form av chilisalpeter. Denna nedmyllas omkring plantorna en à två gånger under sommarens lopp med 3 à 4 veckors mellanrum; 15 till 20 gram pr kvadratmeter varje gång. Man kan också driva kålen med vatten, i vilket gödsel blivit blandad (gödselvattnig). Gödselvattnet får ej vara för kraftigt. Gödselvattnig får ej ske om jorden är torr utan helst efter regn eller efter vattnig med rent vatten.

Kalkning bör ske vartannat eller vart tredje år, dock först sedan jorden bragts i god kultur, och då med 200 till 300 gram pr kvadratmeter.

Växtföljd.

Sedan jorden under något år blivit väl brukad, lägges den under växelbruk. Vanligen användes 3-årigt, men på mycket små områden torde 2-årigt växelbruk vara tillräckligt. En del av området gödslas och på denna del odlas kål, spenat, sallat och mangold, selleri, gurkor och även lök. På den andra, ej gödslade delen, odlar man rotsaker, såsom morötter m. fl. kryddväxter, ärter, bönor och potatis. Ärtor och potatis kan även odlas på den gödslade delen, men på för starkt gödslad jord blir potatisen ej god.

Följande år påföres gödsel å den sistförutnå än ej gödslade delen, o. s. v. växelvis.

Såning.

På våren så snart jorden torkat så att den »reder sig», och om så erfordras blivit gödslad, gräves den lätt och krattas, varefter sångarna upp-mätas och »streckas» med ett groft snöre eller rep. Odlas höga ärter böra sångarnes riktning vara i norr eller söder. Sångarna göras 1,20 meter breda med 30 cm. breda gångar emellan. (De heldragna linjerna å nedanstående teckning utmärka gångar).

Själva såningen sker omedelbart efter krattningen och tillgår på följande sätt. Sedan sångarne äro uppstreckade, mätes och märkes var raderna komma att bliva, varefter dessa streckas med snöret (de prickade linjerna). I streckränderna uppdragas fåror med en trehörnig, tjock järnplåt fastsatt på ett träskaff, med ändan av krattkammen eller dylikt. Djupet av fårorne avpassas efter de olika frönas tjocklek. Ärtor t. ex. skola, sedan jorden jämnats, ligga på ett djup av 4 à 5 cm. Övriga frön så djupt, att den täckande jorden blir 5 gånger så tjock som fröet.

År jorden för mycket uttorkad, vattnas i fårorne före sådden.

Gallring av för tät uppkomna plantor och bortrensning av ogräs får ej försummas ej heller luckring då jorden hårdnat. Med luckring menas, att jorden mellan raderna och mellan plantorna hålles lös.

Morötter, persilja, dill och spenat sås i 6 rader på sång av vanlig (1,20 m.) bredd. Rödbetor, palsternackor, låga ärter, krypbönor och bondbönor i 4 rader. Höga ärter läggas i 2 rader på sångar av 60 cm. bredd. Alla ärter läggas med 5 cm. mellan varje ärt i raden. Bondbönor med 15 cm:s avstånd i raden. Krypbönor läggas med 12 à 15 cm:s avstånd. Gurkor läggas på upplagda lister.

De båda sistnämnda läggas ej i jorden förrän i slutet av maj månad.

Rödlök kan sås antingen i 6 till 8 rader på sångar av vanlig bredd eller och bredsås, vilket tillgår på följande sätt.

Sedan jorden blivit väl jämnad, utströs fröet så jämt som möjligt, nedtryckes med en bräda och täckes med ett 4—5 cm. tjockt lager av väl brunnen hästgödsel. Sytllök sås på samma sätt men tätare.

Fröinköp.

Enär köksväxtfrö för närvarande är mycket dyrt, är det fördelaktigt att så många som möjligt göra inköp gemensamt och sedan väga eller mäta i sär fröet. Priset blir vid inköp kilovis endast något mer än hälften mot i 5 och 10 gramportioner.

Norr

	11	
	10	
	9	
	8	
	7	
4	5	6
1	2	3

Söder

Örebro i februari 1917.

Gustaf Karlsson,
Stadsträdgårdsmästare.

Vidstående indelning av 100 kvm. grönsaksland är ingalunda avsedd att tjäna som mönster, endast som exempel. Indelningen beror helt och hållet på innehavarens tycke för och behov av ena eller andra slaget av grönsaker.

- 1) persilja,
- 2) morötter,
- 3) rödbetor,
- 4) palsternackor,
- 5) selleri och purjolök,
- 6) krypbönor,
- 7) låga arter,
- 8) kålrötter och bondbönor,
- 9) vitkål och blomkål,
- 10) potatis,
- 11) en rad jordärtskockor.

Dill kan utströs glest bland morötter och rödbetor.